

Trudgill P. Sociolinguistics: An Introduction to Language and Society / Peter Trudgill. – London: Penguin, 2004. – 222 p.

Wells J.C. Whatever Happened to Received Pronunciation // II Jornadas de Estudios Ingleses. – Jaén: Universidad de Jaén, Servicio de Publicaciones, 1997. – Pp. 19-21. — (13-16 November 1996 Jaén).

Wikipedia, the Free Encyclopedia. Geordie [Electronic resource]. – Режим доступа: <http://www.wikipedia.org/wiki/Geordie>. – Mode of access.

Wikipedia, the Free Encyclopedia. English English. [Electronic resource]. – Режим доступа: http://www.wikipedia.org/wiki/English_English. – Mode of access.

Summary

Dialectal variation in England has been for a long time excluded from all kinds of official contexts, favouring in that way the superimposed or standard variety of the language. Fortunately, this tendency seems to be currently undergoing a change towards a growing acceptance of England's regional voices. This implies that regional dialects are no longer viewed as uneducated and backward varieties of the English language, but as communicative and linguistic tools in their own right. This favourable treatment of dialectal variation would not have been possible, if it had not been for the great efforts made by some official institutions to make the English population more aware of the linguistic richness found in English English. The most noted example of such changing attitudes towards regional varieties is that of the BBC, which in the last few years has replaced its famous Standard RP English with a clear regional flavour in most of its programmes.

УДК 811.111'373.611:65.012.23

ОСОБЛИВОСТІ АБРЕВІАЦІЇ В АНГЛІЙСЬКІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ БІЗНЕСУ

Розводовська О.В.

Галицький інститут імені В'ячеслава Чорновола, м. Тернопіль

Найбагатшим джерелом збагачення лексики кожної мови є словотворення, при якому провідну роль відіграє зміна морфологічного складу вже існуючих у мові слів і лексичних основ. Характерною рисою будь-якої мови є її здатність чутливо реагувати на найменші зміни в економічному, політичному, суспільному, культурному й повсякденному житті.

Інноваційні процеси у словниковому складі різних мов продовжують привертати увагу лінгвістів, серед яких Ю.А. Зацний [1, 2], О.А. Стишов [5], Л. Струганець [6] та ін. Мовознавці неодноразово підтверджують закономірність тих змін та перетворень, які відбуваються на лексико-семантичному і словотвірному

рівнях. Ці зміни зумовлені як позамовними, так і внутрішньомовними чинниками, між якими існує тісна залежність [5, с. 284].

Словниковий склад сучасної англійської мови останніх десятиліть демонструє інтенсивне формування і закріплення різних складноскорочених слів (аббревіатур). Явище аббревіації на основі англійської мови досліджували у своїх працях М.В. Белозьоров (2003), О.Л. Гармаш (2005), Е.Т. Дерді (2003), О.В. Константінова (2004), З.Б. Куделько (2003), О.А. Литвиненко (2007), Р.К. Махачашвілі (2005) та ін. Аналіз досліджень показав, що явище аббревіації в англійській мові все ще недостатньо вивчено й потребує додаткового дослідження.

З огляду на вищесказане, вбачаємо за доцільне встановити особливості вживання аббревіації в сучасній англійській термінології бізнесу, класифікувати терміни-аббревіатури на групи та провести їх подальший аналіз.

Об'єктом дослідження є явище аббревіації в англійській термінології бізнесу.

Предметом дослідження є структурні, фонетичні, графічні, морфологічні особливості аббревіатур.

Матеріалом нашого дослідження слугували словники, у тому числі електронний словник [8], навчальні підручники, а також електронні ресурси [9, 10].

Для термінології бізнесу сучасної англійської мови характерне досить часте використання різного типу аббревіатур, у зв'язку із збільшенням кількості складених термінів на позначення певних понять в сфері бізнесу.

Наявність аббревіатур в термінології має свої переваги та недоліки. Основна перевага скорочень термінологічних одиниць визначається однією з вимог до стандартизованого терміна, а саме, його короткістю, бо нерідко спеціальне поняття виражається словосполученням або складним словом, що складається з кількох основних компонентів, і тоді для зручності та економії мовного простору використовується скорочення цього терміна [О.В. Подвойська, 2007: с. 104-105].

Оскільки аббревіатури та скорочення складаються з невеликої кількості літер, то існує ймовірність співпадіння їхніх форм у різних галузях. Існує як міжгалузева омонімія аббревіатур та скорочень, так і внутрішньогалузева омонімія, коли один і той же набір літер позначає зовсім різні поняття. Розглянемо явище омонімії на прикладі аббревіатури **ASAP**, яка має 8 визначень в сфері бізнесу, а саме: (1) Advertising Specialties Attractive Prices; (2) Another Stupid Asinine Project; (3) Aligning Services and Priorities; (4) A Safety Awareness Plan; (5) As Soon As Possible; (6) Aon Select Accounts Program; (7) Assured Semi-Automatic Performance; (8) Automated Staffing Application Program. Крім сфери бізнесу, аббревіатура ASAP вживається в інших контекстах. Наприклад, на сайті [10] зафіксовано 75 визначень аббревіатури ASAP. Негативне явище омонімії призводить до неправильного розуміння змісту та викликає певні труднощі при перекладі аббревіатур.

Актуальним і спірним питанням залишається класифікація аббревіатур. Вчені-лінгвісти по-різному трактують поняття аббревіатури та явище аббревіації.

Абревіатурний спосіб словотвору є найбільш штучним серед усіх відомих у мові способів, що пов'язано з характерними особливостями аббревіації: способи та

помилки при створенні назв, варіативність та okazіональність словотворчості, інтенсивність діахронічних змін [7, с. 212].

Дотепер у сучасній лінгвістиці немає єдності поглядів щодо класифікації абревіатур, проте ми зупинимось на класифікації, яку запропонував В.М. Лейчик.

(1) За ступенем мотивованості абревіатур вихідними одиницями виокремлюються абревіатури, в яких легко або важко розпізнати морфеми вихідних слів.

(2) За структурою ідентифікують літерні, звукові, складові та комплексні абревіатури.

(3) За способом утворення розпізнають абревіатури, що механічно утворюються зі складових елементів, та скорочення, що спеціально добираються, щоб отримати інше слово або схожу з ним одиницю.

(4) За формою вживання класифікують абревіатури на графічні і лексичні. Графічні скорочення репрезентуються лише в письмовій мові, лексичні ж можуть вживатися як в письмовій, так і в усній формі [В.М. Лейчик, 1982: с. 60].

Нами використана класифікація поділу абревіатур, які функціонують в термінології бізнесу [10]. Особливо важливим є показник чисельності абревіатур в тематичних групах: (1) **Accounting** (1,970) – бухгалтерський облік; (2) **Credit Unions** (587) – кредитні союзи (спілки); (3) **General** (7,800) – загальна ділова лексика; (4) **Mortgage** (179) – застава нерухомого майна; (5) **NYSE Symbols** (4,054) – символи та знаки Нью-йоркської фондової біржі; (6) **Products** (2,706) – продукція, послуги; (7) **Stock Exchange** (1,498) – фондова біржа; (8) **AMEX Symbols** (886) – символи та знаки Американської фондової біржі; (9) **Firms** (14,787) – фірми / компанії / товариства; (10) **International Business** (1,282) – міжнародний бізнес; (11) **NASDAQ Symbols** (9,744) – символи та знаки комунікаційної системи НАСДАК; (12) **Occupations & Positions** (3,173) – професії, посади; (13) **Professional Organizations** (2,909) – спеціальні організації.

Отже, як можна побачити, такі показники підтверджують високу поширеність абревіатур в сучасній англійській мові бізнесу. Найвища активність вживання абревіатур простежується в тематичній групі фірми / компанії / товариства.

З однієї сторони, інтенсивний ріст кількості абревіатур відповідає характеру бізнес-діяльності, яка відрізняється особливим динамізмом, рухливістю, прагматизмом. З іншої сторони, основною причиною та базою абревіації є сама структурно-словотвірна система, в якій превалюють багатоконпонентні терміни складного утворення (включно восьми- та дев'ятикомпонентні словосполучення), які і викликають появу різного роду скорочень.

Провівши дослідження фактологічного матеріалу в сфері бізнесу, ми класифікували терміни-абревіатури на групи.

1. Найбільшу кількість скорочень в термінології посідають **ініціальні абревіатури**, що складаються виключно з повнозначних слів. Це такий тип абревіації, в якому використовуються лише перші літери (ініціали) від слів, що утворюють складене слово, напр.: **AGM** < **annual general meeting** – річні збори

акціонерів; **BAC** < **Business Advisory Council** – Ділова консультативна рада [ЄБРР]; **CAN** < **customs assigned number** – митний реєстраційний номер; **DCC** < **Depository Clearing Company** – Депозитарно-клірингова компанія; **EAM** < **external asset manager** – зовнішній розпорядник активів; **FTC** < **foreign tax credit** – залік податків, сплачених за кордоном; **LGS** < **loan guarantee scheme** [UK] – державна система гарантування кредитів [Англія]; **MDB** < **multilateral development bank** – міжнародний банк розвитку; **NDP** < **net domestic product** – чистий внутрішній продукт; **TIN** < **taxpayer identification number** – особистий номер платника податків (юридичним особам надається податковою службою; у фізичних осіб збігається з особистим номером соціального страхування) [США] та ін.

Графічно **ініціальні аббревіатури** можуть оформлятися по-різному: **B/G** < bonded goods; = **BG** – вантажі, які перебувають на митному складі; **C/N** < credit note – кредитне авізо; **H.O.** < head office – головна контора (компанії); **O&M** < organisation and method – організація і методика; **P&A** < Personnel and Administration – кадрово-адміністративний департамент [ЄБРР]; **Q&A** < questions and answers – питання і відповіді; **U.W.** < underwriter – страховик; андеррайтер; **W/B** < waybill – коносамент; транспортна накладна та ін.

2. До другої групи відносяться **терміни-аббревіатури, де скорочення зазнали не лише повнозначні частини мови, а й службові** – приєменники, сполучники, частки, артиклі. Наприклад: **BoP** < balance of payments; = **ВОР** – платіжний баланс; **DAF** < delivered at frontier – даф; доставка товарів до кордону; **EAON** < except as otherwise noted; = **Е.А.О.Н.** – крім випадків, коли вказано інше; **FIFO** < first in, first out – перше надходження – перший відпуск; оцінка і облік портфеля цінних паперів у порядку їх надходження; **FOB** < free on board (... named port of shipment) – ФОб (вільно на борту в ...) (вказати порт відвантаження).

3. Третю групу складають **аббревіатури, в яких службові слова пропущені**. Наприклад: **AID** < Agency for International Development [US] – Агентство міжнародного розвитку [США]; **BAAC** < Budget and Administrative Affairs Committee – комітет з бюджетних і адміністративних питань [ЄБРР]; **CADS** < cash available for debt service – наявна готівка для обслуговування боргу; **EBRD** < European Bank for Reconstruction and Development – ЄБРР; Європейський банк реконструкції та розвитку; **IBRD** < International Bank for Reconstruction and Development – МБРР; Міжнародний банк реконструкції та розвитку; **PVBV** < present value of a basis point – дисконтова на вартість базисного пункту та ін.

4. До четвертої групи відносимо **комбінацію ініціальної аббревіатури з повним словом**. Наприклад: **FX limits** – валютний коридор (FX < foreign exchange – ВКВ; вільно конвертована валюта); **GDR capital raisings** – залучення капіталу шляхом випуску глобальних депозитарних розписок (GDR < global depository receipt – ГДР; глобальне депозитне свідоцтво); **GNP gap** – розрив між потенційним і фактичним ВВП (GNP < gross national product – ВВП; валовий національний продукт); **MM back office** < money market back office – відділ супроводу угод (MM < I = money market – ринок ліквідних коштів; II = mm); **OTC market** < over-the-

counter market – позабіржовий обіг (OTC < I one-time charge – разовий збір; II over-the-counter trading – позабіржова торгівля); **PV ratio** < profit / volume ratio – співвідношення прибутку і обсягу реалізації; (PV < present value – дисконтована вартість); **RC bank** < reimbursement commitment bank – банк зобов'язання відшкодування; (RC < reimbursement commitment – зобов'язання відшкодування) та ін.

5. Усічені слова, або складові аббревіатури. Наприклад: **AMEX** < I American Express – "Амерікен експрес" (бюро подорожей); II American Stock Exchange – Американська фондова біржа; **CAPEX** < capital expenditure; = **CapEx** – капітальні витрати; капіталовкладення; **COMEX** < Commodity Exchange Inc. of New York – товарна біржа Нью Йорку; **OPEX** < operating expenditure – експлуатаційні витрати; **OpsCom** < Operations Committee – комітет з операцій (кредитний комітет) [ЄБРР]; **OpsComSec** < Operations Committee Secretariat – секретаріат комітету з операцій [ЄБРР]; **SASCO** < Sakhalin Shipping Company – Сахалінська судоходноплавна компанія; **SECAL** < Sectoral Adjustment Loan [IMF] – позичка на галузеву перебудову [МВФ]; кредит на галузеве коригування [МВФ]; **USEXIM** < U.S. Export-Import Bank – Експортно-Імпортний банк США.

6. Абревіація у вигляді урізання є результатом відкидання закінчення від вихідної лексичної одиниці: **accr. int.** < accrued interest – нараховані відсотки; **acq.** < acquisition – придбання; **av.** < average – сер.; середня; середня величина; **cons** < consignment – вантаж, партія вантажу; консигнаційна поставка; **cr** < credit – кредит; кредит рахунку; **def** < deferred – відстрочено; відстрочений; **del** < I delayed – затримка; затримано; затриманий < II delivery – поставка; доставка; **dia** < diameter – діаметр; **dis** < discount – знижка; дисконт; дисконтування; **Exs** < expenses; = **Exps** – витрати; **ins** < insurance – страхування; страхова справа; **int** < interest – відсотки; **red.** < redeemable – який підлягає викупу та ін.

7. Внутрішньослівна аббревіація однослівних термінів. Наприклад: **cfmd** < confirmed – підтверджую; підтверджено; **cnfd** < confirmed – підтверджую; підтверджено; **ego** < cargo – вантаж; **chgs** < charges – витрати; **copr** < copyright – авторське право; охороняється авторським правом; **ct** < carats – карати; **cvt.** < convertible – конвертований; **disbs** < disbursement – вибірка коштів; використання кредиту; **dlt** < delete – вилучити; зняти (з тексту); **eqpt** < equipment – обладнання; **estd** < established – запроваджено; засновано (про установу); **flc** < floating charge – плаваюча застава (застава оборотного капіталу); **fwd** < forward – перешліть; переадресуйте; **fxc** < fixed-charge – фіксований збір; **insce** < insurance – страхування; **pd** < I paid – сплачено; оплачено II per day – на добу; на день; **pmnt** < payment – платіж; оплата; **qty** < quantity – кількість; **repo** < repurchase agreement – викупна угода (договір, за яким передбачається продаж і згодом придбання цінних паперів за обумовленою ціною в обумовлений строк); **rgds** < regards – з найкращими побажаннями; **rtn** < return – туди і назад (про квитки); **wh** < warehouse; = **whs** – склад і т.д.

8. Літерно-цифрова аббревіація. Ця група налічує різні утворення.

Варто відзначити популярність абревіатур, побудованих на омофонічності цифри “2” з прийменником “to”, яка привела до виникнення неологізму X2Y, своєрідної словотвірної моделі на позначення “електронний продаж” та інші значення. Наприклад: **A2A** (application to application); **B2A** (business-to-anyone); **B2B** (business-to-business); **B2B2C** (business-to-business-to-consumer); **B2C** (business-to-consumer); **B2E** (business-to-employee); **B2E** (business-to-everyone); **B2G** (business-to-government); **C2B2C** (consumer-to-business-consumer); **C2C** (consumer-to-consumer); **D2B** (direct to buyer); **D2C** (direct to consumer); **E2B** (education-to-business); **E2C** (education-to-consumer); **E2E** (end-to-end); **E2E** (entrepreneur-to-entrepreneur); **G2B** (government-to-business); **G2C** (government-to-consumer); **N2G** (nose-to-grindstone); **P2B** (path-to-bankruptcy); **P2P** (path-to-profitability); **P2P** (peer-to-peer); **P2P** (pirate-to-pirate); **P2S** (pay-to-surf) [2, 9].

Досить цікавими є наступні літерно-цифрові абревіації: **3Ds** = **three-D** < jobs dirty, difficult and dangerous jobs – важка, небезпечна і некваліфікована праця; **5S** < Sifting, Sorting, Sweeping, Standardizing, Sustaining; **G-7** < Group of Seven – Група "сімка"; "велика сімка"; **10-QSB** < Quarterly and Transition Reports of Small Business та ін.

Акроніми. Акронімічні структури за своєю формою більше наближені до звичайних слів. Такі абревіатури легко запам'ятовуються і, завдяки цьому, легше приживаються в мові й мовленні. Деякі з них мають таке природне звучання, що часто втрачають зв'язок із вихідним словосполученням. Наприклад: **ESOP** – employee stock ownership plan – право працівників на одержання акцій компанії (в рахунок оплати праці); **JEXIM** < Export Import Bank of Japan - ЕІБЯ; Експортно-імпортний банк Японії; **STEP** – small business tax education program – консультаційна служба з оподаткування для малого бізнесу та ін.

Таким чином, робимо висновок, що для термінологічної лексики сфери бізнесу характерний процес активізації абревіації як основного способу морфологічного словотворення, що обумовлено особливим характером взаємодії лінгвістичних і екстралінгвістичних факторів.

Література

1. Зацний Ю.А. Сучасний англомовний світ і збагачення словникового складу. – Львів: ПАІС, 2007. – 228 с.
2. Зацний Ю.А., Янков А.В. Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник. – Вінниця: Нова Книга, 2008. – 360 с.
3. Лейчик В.М. Люди и слова. – М.: Наука, 1982. – 175 с.
4. Подвойська О.В. Термінологія соціальної ринкової економіки в сучасній німецькій мові: номінативний та функціональний аспекти: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04; – Київ, 2007. – 244 с. – Бібліогр.: с. 104-105.

5. Стишов О.А. Українська лексика кінця ХХ століття: (На матеріалі мови засобів мас. інформації). – 2-ге вид., переобл. – К.: Пугач, 2005. – 388 с. – Бібліогр.: с.289-331.
6. Струганець Л. Динаміка лексичних норм української літературної мови ХХ століття. – Тернопіль: Астон, 2002. – 252 с.
7. Чумак Л.М. Складноскорочені слова як особливий клас слів у сучасній англійській мові. Вісник Житомирського державного університету. Випуск 40. Філологічні науки. - 2008р. – С. 212-215.
8. АBBY LingvoX3
9. McFedries P. Archives //http://www.wordspy.com/categories/acronyms-and-abbreviations.asp
10. http://www.abbreviations.com

Summary

The article considers the investigation of abbreviation in contemporary business English. The ways of creating abbreviations have been analyzed and classification of abbreviations which are typical for the language of business presented.

УДК 81'42 (045)

СТАТУС МЕЖЛИЧНОСТНОЙ ФУНКЦИИ В СИСТЕМЕ ЯЗЫКА

Рубанюк Н. В.

Минский государственный лингвистический университет

Изучение функций языка является одной из актуальных тем современной лингвистики [2:3], так как язык с самого своего появления связан с человеком, создан в результате его жизнедеятельности, развивается вместе как с индивидом, так и с обществом, где он функционирует. Но понимание природы языка не однозначно. Это предмет многочисленных научных дискуссий, которые происходили не только в области языкознания, но и в рамках таких наук, как философия, социология, психология и т.д. Поэтому научные изыскания таких ученых, например, как К. Бюлер, Р. Якобсон, А. Мартине, М.А.К. Халлидей, Н.Б. Мечковская, Ю.С. Степанов, Д.Г. Богусевич, Ю.Д. Дешериев, А.А. Леонтьев, В.А. Аврорин, Б. Тошович, В.З. Демьянков, С.Ж. Баяндина, Е.И. Варгина, И.Г. Денисов, Л.А. Акулова, Н.А. Кобрин, Л.Ю. Валиева, А.В. Бондарко, В.Г. Гак, Т.А. Фесенко, М.Л. Макаров, Г. В. Карпук, Н.А. Слюсарева, Т.В. Булыгина и др.,